

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ชื่อผู้เขียน นายสุระพงศ์ ทองพันชิ่ง

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.อรรถพงษ์ พงษ์วาท ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์สมิทธิ อ่องสกุล กรรมการ

อาจารย์ไพฑูย์ อุบันโน กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบ รูปแบบ มาตรการและวิธีการการประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งภูมิหลัง แนวความคิด พัฒนาการ และปัญหาอุปสรรคในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยทำการศึกษา วิเคราะห์เอกสารเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงสิ่งพิมพ์ของทางราชการ วารสาร ตำรา เอกสารประชุมสัมมนา ตลอดจนนโยบายและคำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์

การวิจัยในครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นเรื่องจริง ๆ แล้ว มหาวิทยาลัย คณะวิชา ได้ดำเนินการอยู่แล้ว ตั้งแต่ก่อตั้งมหาวิทยาลัย คณะวิชาขึ้นเป็นครั้งแรก เพียงแต่ไม่ได้เรียกว่าเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาดังที่ใช้อยู่ในขณะนี้เท่านั้น

ครั้นก้าวเข้ามาสู่ยุคปัจจุบัน ที่เรื่องนี้ได้กลายมาเป็นประเด็นสำคัญ ในกระบวนการและขบวนการปฏิรูปการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ก็คือการสร้างและพัฒนาทั้งกระบวนการจัดการศึกษาและคุณภาพการศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ และภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีการนำเสนอระบบและกลไกในการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพ และตามดัชนีชี้คุณภาพที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนให้มีความมั่นใจว่า สถาบันอุดมศึกษาจะสามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพได้

จากองค์ประกอบและดัชนีบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ซึ่งมีอยู่อย่างมากมาย หลากหลายนั้น โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปรากฏว่า การควบคุมคุณภาพการศึกษา ได้ดำเนินไปตามแนวทางของทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหลัก โดยมีการแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบ มีหน่วยงานรองรับงานประกันคุณภาพ มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เอง คือ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (CMUQA) สำหรับการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ก็ได้จัดทำองค์ประกอบคุณภาพและดัชนีบ่งชี้คุณภาพ โดยยึดคําองค์ประกอบหลักของทบวงมหาวิทยาลัย และจากการดำเนินการตรวจสอบภายในของคณะวิชาต่างๆ ที่สังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า เกณฑ์ผลการตัดสินในองค์ประกอบคุณภาพว่ารับรองคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาต่างๆ แตกต่างกันอย่างมากระหว่างส่วนการประเมินคุณภาพการศึกษาที่เป็นการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดทำตัวชี้วัดคุณภาพผลการดำเนินงาน (Key Quality/Performance Indicators : KQI/KPI) ซึ่งครอบคลุมเกณฑ์ประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ดัชนีการประเมินคุณภาพภายนอกส่วนใหญ่ จะมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ โดยมีแหล่งข้อมูลมาจากข้อมูลปกติและงานวิจัยสถาบันฉบับต่างๆ

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จะประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริงได้ ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร คณะทำงานการประกันคุณภาพการศึกษา และบุคลากรในหน่วยงาน บุคลากรเหล่านี้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความจำเป็น ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา มีเจตคติที่ดี มีความตั้งใจ เสียสละที่จะดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การจะประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับกันในระดับนานาชาติและสาธารณชนนั้น จะต้องเป็นการดำเนินงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานเฉพาะของเอกลักษณ์และความเชี่ยวชาญของสถาบันแต่ละแห่ง ว่าเป็นอะไรในด้านใด แล้วนำมาเป็นทั้งพื้นฐานและแนวทางกำกับการดำเนินงาน เช่น ความเชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน ความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย เป็นต้น โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักที่ว่า สถาบันอุดมศึกษา มีเสรีภาพทางวิชาการและความเป็นอิสระในการดำเนินงานอย่างเต็มที่ เพื่อความมีคุณภาพภายในแต่ละสถาบัน แต่ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษา จะต้องพร้อมที่จะรับการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาจากภายนอก ซึ่งเป็นไปตามหลักการของความรับผิดชอบต่อตรวจสอบและประเมินได้

Thesis Title Educational Quality Assurance at the Higher Education Level in Thailand

Author Mr.Surapong Thongpunchang

M.Ed. Educational Administration

Examining Committee

Assoc. Prof.Dr.Annop Pongwat Chairman

Assoc. Prof.Somchot Ongsakul Member

Lect. Paiboon U-punno Member

Abstract

This thesis examined educational quality assurance systems, models/designs, measures and methods as well as background, perspectives, problems and obstacles encountered in Thailand's higher education institutions' educational quality assurance efforts. It was primarily of documentary research nature relying on official documents/printed materials, journals, texts, seminar/meeting proceedings as well as other official education quality assurance-related policies and directives. Collected data were subsequently analyzed, synthesized, and descriptively and analytically presented.

Findings were as follows:

In fact, educational quality assurance at the higher education level in Thailand had been in one form or another carried out since the inception of universities and faculties in the country. Only at that time, involved parties did not refer to undertaken efforts and activities as educational quality assurance ones.

At present, educational quality assurance, given/accorded a very high status and prominent place within the education reform movement and process, primarily amounted to the establishment and development of educational processes and quality in order to ensure that provided education in higher education institutions turn out to be in congruent with their stated philosophies, resolutions, objectives, visions and missions. Quality control systems and mechanisms, audits and assessment in each of the quality components and indicators were introduced and implemented in order to assure involved parties/stakeholders and the general public that higher education institutions be in the position and truly capable of producing quality graduates.

Given and despite the availability of various and diverse quality components and indicators, Thailand's higher education institutions, especially Chiang Mai University, were found to have primarily opted to rely on University Affairs Ministry guidelines. Like other universities, Chiang Mai University had established a responsible committee, a quality accreditation unit, and its own educational quality assurance system called Chiang Mai University Quality Assurance System (CMUQA System) for the purpose. As regards quality auditing quality components and indicators were devised based on the Ministry key components.

Results generated by internal auditing efforts undertaken by various University Faculties indicated that their quality assessment criteria considerably differed. As far as external quality evaluation was concerned, it was found that Chiang Mai University had established its own quality/performance indicators (KQI/KPI) in line with the criteria set by the Office for National Education Standards and Quality

Assessment (ONESQA), a public organization established in accordance with Article 49 of the National Education Act of 1999. However, most external quality evaluation indicators were more quantitative than qualitative in nature with data sources coming from normal institutions' data and research studies.

Thailand's higher education quality assurance success was found to depend on those institutions' administrators, quality assurance committees and personnel. They must have sufficient knowledge and understanding, recognize the necessity and importance of educational quality assurance work, have positive attitudes toward it, be willing and dedicated and do everything possible to seriously implement it.

Moreover, to make it publicly and internationally acceptable, its implementation must be based on each institution's unique identity and expertise. Such uniqueness must be employed as both operational foundations and guidelines without having in every single case to strictly or blindly follow the Ministry-regulated ones. This has to be so if the educational quality assurance work will be congruent with the noble principle that higher education institutions must be academically free and administratively autonomous. Nevertheless, even given this principle, they must be ready for external quality evaluation which, itself, essentially embodies another cherished principle, the principle of accountability.